

Motion till riksdagen 2025/26:3176

av **Nooshi Dadgostar m.fl. (V)**

Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen anvisar anslagen för 2026 inom utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel enligt förslaget i tabell 1 i motionen.

Anslagsfördelning

Tabell 1 Anslagsförslag 2026 för utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel

Tusental kronor

Ramanslag	Regeringens förslag	Avvikelse från regeringen
1:1 Skogsstyrelsen	642 197	40 000
1:2 Insatser för skogsbruket	574 373	1 220 000
1:3 Statens veterinärmedicinska anstalt	243 865	±0
1:4 Bidrag till veterinär fältverksamhet	158 824	±0
1:5 Djurhälsovård och djurskyddsfrämjande åtgärder	9 933	±0
1:6 Bekämpning av smittsamma djursjukdomar	133 349	±0
1:7 Ersättningar för viltskador m.m.	57 778	50 000
1:8 Statens jordbruksverk	937 527	90 000
1:9 Bekämpning av växtskadegörare	18 000	±0
1:10 Gårdsstöd m.m.	7 681 572	±0
1:11 Intervention för jordbruksprodukter m.m.	194 333	±0
1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027	3 257 312	1 120 000

1:13	Finansiering från EU-budgeten till den gemensamma jordbrukspolitikens andra pelare 2023–2027	2 204 200	±0
1:14	Livsmedelsverket	727 547	±0
1:15	Konkurrenskraftig livsmedelssektor	131 160	±0
1:16	Bidrag till vissa internationella organisationer m.m.	57 413	±0
1:17	Åtgärder för landsbygdens miljö och struktur	531 000	±0
1:18	Miljöförbättrande åtgärder i jordbruket	34 830	±0
1:19	Stöd till jordbrukets rationalisering m.m.	24 116	±0
1:20	Åtgärder på fjällägenheter	1 529	±0
1:21	Främjande av rennäringen m.m.	131 915	19 000
1:22	Sveriges lantbruksuniversitet	2 421 487	100 000
1:23	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande: Forskning och samfinansierad forskning	848 164	±0
1:24	Bidrag till Skogs- och lantbruksakademien	1 177	±0
1:25	Slakterikontroll	168 053	±0
1:26	Åtgärder för beredskap inom livsmedels- och dricksvattenområdet	1 071 000	±0
1:27	Stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	104 000	±0
1:28	Från EU-budgeten finansierade stödåtgärder för fiske och vattenbruk 2021–2027	200 000	±0
Summa		22 566 654	2 639 000

Anslag 1:1 Skogsstyrelsen

Ökat anslag till myndigheten för ökad fysisk tillsyn vid avverkningsanmälningar. Miljöhänsynen i skogsbruket fortsätter att vara bristfällig och utvecklingen är negativ. För att stärka tillsynen ges ökade anslag för att i ökad utsträckning bedriva fysisk (ej digital) tillsyn vid avverkningsanmälningar. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 40 miljoner kronor 2026.

Anslag 1:2 Insatser för skogsbruket

Mindre skogsområden med höga naturvärden lämpar sig inte som naturreservat, men det är viktigt att staten kan ge markägare ersättning för att formellt skydda dessa områden långsiktigt. Skogsstyrelsen kan i dessa fall bilda naturvårdsavtal och biotopskyddsområden. Särskilt viktigt är det att resurser finns till skogsägare med mindre skogsinnehav men med hög andel höga naturvärden. Vänsterpartiet föreslår en

ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 1 100 miljoner kronor 2026.

Den helt dominerande skogsbruksmetoden i Sverige är trakthyggesbruket, även kallat kalhyggesbruket, som har stor påverkan för bl.a. den biologiska mångfalden. Ett kalhyggesfritt skogsbruk bedrivs utan kalhyggen, och skogen har alltid ett trädskikt. En ökad andel kalhyggesfritt skogsbruk kan öka naturvärden, kulturvärden och sociala värden i skogslandskapet samt minska sårbarheten och stärka kolinlagringen inom skogsbruket. För att stimulera att en ökad areal brukas med kalhyggesfria skogsbruksmetoder i stället för trakthyggesbruk vill vi införa ett omställningsstöd för markägaren då omställningen kan vara förenad med ökade kostnader i övergången. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 50 miljoner kronor 2026.

År 2019 avvecklades den utökade nyckelbiotopsinventeringen. Vänsterpartiet föreslår att den nationella nyckelbiotopsinventeringen återupptas för att stärka kunskapen om våra kvarvarande skyddsvärda skogar så att dessa kan identifieras och registreras. Det är av stor betydelse för att uppnå våra miljömål, värna hotade arter och stärka skogsägarnas kunskapsunderlag. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 50 miljoner kronor 2026.

Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget med 20 miljoner kronor för att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 20 miljoner kronor 2026.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 1 220 miljoner kronor jämfört med regeringen 2026.

Anslag 1:7 Ersättningar för viltskador m.m.

Det förebyggande arbetet för att minska riskerna för angrepp på tamdjur från rovdjur är av central betydelse. Angrepp från rovdjur orsakar stort lidande för de drabbade och påverkar de ekonomiska förutsättningarna att bedriva tamdjurshållning för den enskilde. Ett stärkt förebyggande arbete mot rovdjursangrepp förbättrar även acceptansen för våra rovdjur som har stor betydelse för ekosystemens funktion och i förlängningen förbättrar det våra inhemska förutsättningar att lokalt producera livsmedel. För närvarande är det möjligt att få ersättning för materialkostnaden för rovdjursavvisande stängsel. Med vårt

förslag införs statligt stöd även för arbetskostnaden vid införande av rovdjursavvisande stängsel samt ökade ekonomiska resurser för ersättning vid förlust av tamdjur p.g.a. rovdjursangrepp samt ersättningar för andra viltskador.

Bristande förebyggande arbete mot viltskador kan leda till fler och mer omfattande skador med ekonomisk påverkan på näringsidkare på landsbygden.

Livsmedelsförsörjningen kan även hotas i högre omfattning om lantbrukare inte känner trygghet i att få stöd för viltskador. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 40 miljoner kronor 2026.

Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget med 10 miljoner kronor för att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 10 miljoner kronor 2026.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 50 miljoner kronor jämfört med regeringen 2026.

Anslag 1:8 Statens jordbruksverk

Vänsterpartiet vill se en kraftigt ökad satsning på 3R-center för att minska djurförsöken. Regeringen har inte längre öronmärkt medel för denna satsning vilket inneburit att verksamheten i betydande delar monterats ned. Vi ser istället behov av att verksamheten ytterligare utvecklas för att öka andelen djurfria försök. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 40 miljoner kronor 2026.

Vänsterpartiet vill se försök med regionala center för fossilfritt producerade beredskapslivsmedel. Vi föreslår att en pilotstudie ska genomföras där naturbruksgymnasier testar att producera beredskapslivsmedel löpande på ett hållbart sätt baserat på de lokala kretsloppen. En fossil- och giftfri livsmedelsproduktion som bygger på inhemsk tillverkning av insatsmedel skulle dramatiskt minska importberoendet och därmed öka motståndskraften mot störningar. Vänsterpartiet föreslår att 50 miljoner kronor årligen tillförs Jordbruksverket för att i samarbete med berörda myndigheter inleda en pilotstudie för regionala center för beredskapslivsmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 50 miljoner kronor 2026.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 90 miljoner kronor jämfört med regeringen 2026.

1:12 Nationell medfinansiering till den gemensamma jordbrukspolitiken 2023–2027

Det ekologiska jordbruket har stora miljöfördelar då kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel inte används. Vänsterpartiet vill därför främja en ökad omställning från konventionellt jordbruk till ekologiskt. Det stärker vår nationella produktion av ekologisk mat och främjar ett hållbart jordbruk med bevarad biologisk mångfald, stärkt djurvälstånd och minskad spridning av kemikalier. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för ekologisk produktion och omställning till ekologisk produktion.

Det ekologiska jordbruket har i stora delar drabbats negativt av det ekonomiska läget med stigande matpriser innebärande att konsumenter i högre omfattning valt konventionellt odlade varor. Det innebär att stöd i än högre omfattning är motiverat. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 200 miljoner kronor 2026.

Det krävs ytterligare åtgärder för att minska övergödningen. Växtnäringsläckaget från land kommer huvudsakligen från jordbruket och avloppssektorn. Vi vill stärka stödet till jordbruket för att använda stallgödsel mer effektivt i växtodlingen och därmed minska behovet av att importera konstgödsel. Östersjöcentrum har gjort en modelleringsstudie som visar att om växtnäringsutnyttjandet ökar kan man minska övergödningen och näringsöverskotten i marken. Stödet ska även kunna ges för att stimulera animalieproduktion som bygger på balans mellan antal djur och tillgänglig åkerareal, och som producerar en större andel av fodret lokalt, i syfte att optimera stallgödselhanteringen och därmed minska risken för växtnäringsförluster. Stöd ska även kunna utgå för investeringar i lantbruket för att förbättra lagring, hantering och transport av stallgödsel samt för kompetensutveckling för rådgivare och lantbrukare rörande hantering av växtnäringsämnen. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 100 miljoner kronor 2026.

Vänsterpartiet vill genom åtgärder främja produktion och förädling av växtbaserade livsmedel. Detta kan ske genom utveckling av nya livsmedel, nya odlingsmetoder samt stärkt produktionsstöd för växtbaserade livsmedel. Ett förändrat klimat möjliggör även odling av nya grödor, och en mångfald av grödor minskar risker och jordbrukets

sårbarhet. En ökad konsumtion av växtbaserade livsmedel samt minskad köttkonsumtion har stor betydelse för klimatomställningen och stärkta nationella produktionsvillkor kan därmed möta en växande efterfrågan genom stärkt nationell självförsörjningsgrad av dessa livsmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 75 miljoner kronor 2026.

Många djur transporteras en gång i sina liv och det är till slakt. Därför är satsningar på fler slakterier en del av svaret för att kunna korta djurtransporterna. Mindre svenska slakterier har det däremot ofta tufft. Trycket att hålla ner priser p.g.a. import av billigt kött och konkurrens från stora slakterier är några faktorer. Genom att förbättra tillgången till lokala slakterier kan vi minska behovet av längre djurtransporter och stärka förutsättningarna för lokal produktion och förbättrad nationell självförsörjningsgrad på livsmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 35 miljoner kronor 2026.

Klimatförändringen leder till förändrad nederbörd. Risker för skyfall ökar, samtidigt som längre perioder av torka blir vanligare. Detta kommer att ställa andra krav än tidigare på jordbrukets vattenhantering, såsom diken, dränering, invallningar, bevattningssystem och även i förhållande till grundvatten och naturliga vattendrag. Ökade kostnader för jordbrukets vattenhantering är en konsekvens av ett förändrat klimat. Dagens vattenanläggningar inom jordbruket är ofta byggda efter tidigare rådande klimatförutsättningar. Vänsterpartiet vill därför införa ett ökat statligt stöd för investeringar och åtgärder inom jordbruket som stärker jordbrukets vattenhantering i ett förändrat klimat och som därmed bidrar till att stärka vår självförsörjningsgrad gällande livsmedel. När det gäller ekonomiskt stöd för att anlägga en bevattningsdamm är det idag bara möjligt för lantbrukaren att få stöd för 30 procent av utgifterna. Regeringen har nyligen beslutat att höja stödet till 40 procent i oktober 2025. Vi vill med vårt förslag på satsning för att få fler att anlägga bevattningsdammar att stöd ska ges för 50 procent av utgifterna. Stödet ska även omfatta s.k. agrivoltaiska system som integrerar solenergiproduktion med odling i jordbruket. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 100 miljoner kronor 2026.

Många arter och livsmiljöer har minskat i jordbruket p.g.a. alltför monotona landskap. Det försvagar den biologiska mångfalden och inte minst pollinerande insekter, som är avgörande för en betydande del av våra livsmedelsgrödor, har minskat kraftigt. Jordbruksverket tog fram förslag på miljöstöd för reformperioden 2023–2027

där förslag om blommande slättbygder ingick. Ett miljöstöd föreslogs för de jordbruk som vill få ekonomiskt stöd för att en viss enstaka procent av åkermarken sås med minst tre olika pollen- eller nektarrika örter. Varken gödsling eller växtskyddsmedel tillåts på arealen. Jordbruksverkets förslag har inte införts, endast stöd för kantzoner är möjligt. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 67 miljoner kronor 2026.

Biopremier bör införas för att stödja dem som ställer om arbetsmaskiner och fordon till fossilfria drivmedel, som generellt är dyrare än fossila i nuläget, och att de inte ska missgynnas ekonomiskt av en sådan omställning. Biopremien bör utformas som ett stöd per liter drivmedel. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 25 miljoner kronor 2026.

Vänsterpartiet vill öka stödet i den strategiska planen för Sveriges jordbrukspolitik 2023–2027 för att anlägga och sköta våtmarker. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 300 miljoner kronor 2026.

Idag täcker betesmarksersättningen endast en del av de merkostnader som det innebär för en lantbrukare att ha betesmark i hävd. Samtidigt fortsätter betesmarker att växa igen. Det är en stor förlust den biologiska mångfalden och för en levande landsbygd och det försämrar Sveriges livsmedelsproduktion. Vi ser positivt på att regeringen nu stärker ersättningen för mjölkkor på bete. Men Vänsterpartiet anser att ersättningsnivån i Sveriges strategiska plan bör utökas så att full kostnadstäckning kan ges till lantbrukaren samt att även slåtterängar omfattas. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 218 miljoner kronor 2026.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 1 120 miljoner kronor jämfört med regeringen 2026.

1:21 Främjande av rennäringen m.m.

Vi delar Sametingets och Naturvårdsverkets bedömning att det inte finns tillräckligt med medel för att kunna betala ut ersättning för förebyggande av rovdjursskador till samebyarna. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 15 miljoner kronor 2026.

Vänsterpartiet avvisar regeringens neddragning av anslaget med 4 miljoner kronor för att finansiera förvaltningsåtgärder för att minska vargstammen. Vänsterpartiet

föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 4 miljoner kronor 2026.

Sammantaget föreslår Vänsterpartiet en ökning av anslaget med 19 miljoner kronor jämfört med regeringen 2026.

1:22 Sveriges lantbruksuniversitet

Det finns i dag en stor efterfrågan på fler veterinärer. Veterinärbristen är så pass stor att djurvälståndet inte kan upprätthållas och veterinärer har vittnat om att djur avlivats för att tillgången på vård inte funnits. Det är också en fråga om att ha tillgång till en jämlik vård i hela landet, så är inte fallet nu. Bedömningen är att antalet studieplatser på veterinärbildningen i Uppsala behöver öka för att kunna möta det behov som finns. Vänsterpartiet föreslår en ökning av anslaget för detta ändamål jämfört med regeringen med 100 miljoner kronor 2026.

Nooshi Dadgostar (V)

Andrea Andersson Tay (V)

Samuel Gonzalez Westling (V)

Tony Haddou (V)

Lotta Johnsson Fornarve (V)

Andreas Lennkvist Manriquez (V)

Isabell Mixter (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)

Kajsa Fredholm (V)